

Студент 5 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ В ХАРКОВІ

Анотація. Розглянуто перспективи розвитку ділового туризму в Харкові, проаналізовано передумови до його активного зростання, а також обґрунтована необхідність розвитку саме цього виду туризму в даному регіоні.

Аннотация. Рассмотрены перспективы развития делового туризма в Харькове, проанализированы предпосылки к его активному росту, а также обоснована необходимость развития именно этого вида туризма в данном регионе.

Annotation. The article considers the prospects of business-tourism development in Kharkiv. It analyzes prerequisites for its active growth and justifies the necessity of development of this specific kind of tourism in the region.

Ключові слова: діловий туризм, потоки ділових туристів, туристична інфраструктура міста.

Одним з найбільш прибуткових напрямків у світовому туризмі є діловий туризм, частка якого складає 9 % у загальній кількості міжнародних подорожей. У 2010 році у світі було зафіксовано 935 млн ділових туристів [1]. Вважається, що в середньому витрати туристів у день під час ділових поїздок перевищують витрати відпочиваючих у два рази [2]. Крім того, в таких поїздках зазвичай передбачений високий рівень обслуговування, що дозволяє підприємствам туризму отримувати більші прибутки.

На світовому туристичному ринку існують певні центри ділового туризму, серед яких країни Прибалтики та Китай. В Україні основними центрами ділового туризму на даний момент вважаються Київ та Крим. Однак і Харків має значний потенціал для створення на його території центру ділового туризму. Харківська область є одним з основних промислових регіонів України, що робить Харків місцем зустріч бізнесменів з клієнтами, постачальниками та партнерами. Розвиток ділового туризму підвищує надходження у міський бюджет, а також піднімає рейтинг Харкова як гостинного і розвиненого європейського міста. У зв'язку з цим тема є актуальною та потребує подальших досліджень.

Питаннями розвитку ділового туризму займалися ряд вчених і фахівців: Ю. Герасимчук, І. Пшоняна, С. Романов, О. Савран, Н. Соболева та ін. Однак недостатньо уваги було приділено аналізу перспектив розвитку ринку ділового туризму в Харкові, а також перетворення міста на зручний і комфортабельний центр ділового туризму.

Метою статті є обґрунтування важливості розвитку ділового туризму в країні і надання рекомендацій щодо його розвитку в Харківському регіоні.

У 2010 році кількість туристів, що приїхали до України, склала 21,184 млн осіб, з них лише 3,27 % – з діловими цілями. Аналіз частки ділових туристів у загальній кількості іноземних туристів, що відвідують Україну, за країнами показав, що ця частка значно відрізняється в різних країнах. Сегментування потоків ділових туристів наведено в таблиці.

Таблиця

Сегментація потоків ділових туристів за країнами прибуття

Сегменти	Загальна кількість туристів < 5 тис. осіб	Загальна кількість туристів > 5 тис.чол
Частка ділових туристів у загальній кількості туристів > 20 %	I Хорватія, Македонія, Єгипет, Бразилія, Чорногорія, Аргентина, Південна Африка, Пакистан, Саудівська Аравія, Боснія і Герцеговина, Люксембург, Куба, ОАЕ, Ісландія, Сінгапур, Індонезія	II Туреччина, Чеська Республіка, Грузія, Австрія, Болгарія, Китай, Швеція, Данія, Індія, Бельгія, Іран, Фінляндія, Сербія, Японія, Словенія, Корея
Частка ділових туристів у загальній кількості туристів < 20 %	III Ірландія, Сирійська Арабська Республіка, Португалія, Ліван, В'єтнам, Ірак, Кіпр, Нігерія, Лівійська Арабська Джамахірія, Марокко, Малайзія, Туніс, Мексика, Філіппіни, Афганістан, Нова Зеландія	IV Російська Федерація, Молдова, Білорусь, Польща, Угорщина, Румунія, Німеччина, Словаччина, Сполучені Штати Америки, Узбекистан, Ізраїль, Італія, Азербайджан, Сполучене Королівство, Франція, Вірменія

Як видно з таблиці, більшість країн, що беруть участь у туристичному обміні з Україною, поділені на 4 групи. Найбільш розвиненим є туристичний обмін з країнами другої групи. З цих країн в Україну приїжджають більш ніж 5 тис. осіб на рік кожна і більш ніж 20 % з них відвідують Україну з діловими цілями. Група країн у лівому верхньому секторі також дуже важлива для розвитку ділового туризму як в Україні, так і Харкові. Це країни, кількість прибуттів з яких невелика, але більш ніж п'ята частина цих туристів прибуває до України з діловими цілями. В деяких країнах, наприклад Боснії і Герцеговині, цей показник перевищує 50 %. Необхідно зазначити, що діловий туризм є найбільшим джерелом прибутку від візного туризму з цих країн.

Стосовно нижніх секторів, частка ділових туристів з цих країн менша за 20 %. З одного боку, це може бути наслідком слабких ділових та партнерських відносин між країнами або недостатньої привабливості України з точки зору туризму, з іншого – більшої привабливості країни як осередку відпочинку, аніж ділової активності. Таким чином, необхідно приділяти більше уваги рекламі України як центру ділового туризму в цих країнах. Особливо ефективною ця діяльність може виявитися в країнах нижнього правого сектору, тому що кількість іноземних туристів з цих країн, що відвідують Україну, громадян цих країн досить значна [3].

Розвиток ділового туризму сприятиме розвитку індустрії туризму в Україні та, зокрема, в Харкові, тому що більшість бізнес-туристів, крім ділових заходів, бажають також включити в програму поїздки і огляд місцевих визначних пам'яток. Крім того, за прогнозами СОТ, діловий туризм є видом туризму, що буде розвиватися найбільш динамічно протягом найближчих років [4].

Розвиток ділового туризму неможливий без розвиненої міської інфраструктури. Напередодні міжнародного чемпіонату Євро-2012 інфраструктура Харкова активно розвивається: готелі проводять реконструкцію, що спрямована на підвищення своєї категорії або збільшення номерного фонду, будуються нові готелі, наприклад Kharkiv Palace. Така тенденція викликана вимогами УЄФА до готельної бази міста, що передбачають наявність 2 765 номерів. Поліпшується стан доріг, на ремонт і реконструкцію яких, згідно з бюджетом міста, у 2011 році міська влада витратила майже 228 млн грн [5]. Реконструкція старого та поява нового сучасного терміналу аеропорту європейського класу створюють додаткові умови для організації прямих рейсів. Що стосується бізнес-авіації, в Харкові вона не дуже розвинена. Основний постачальник даних послуг в Україну – Авіакомпанія Бізнес Авіація, що на даний момент не має представництва у Харкові [6].

На можливості міста щодо прийому ділових туристів впливає також розвиненість мереж виставкових та конгресних центрів, бізнес-готелів, бізнес-авіації, платіжних систем, сучасних технологій, що дозволяють діловій людині незалежно від місцезнаходження керувати своїми справами. У Харкові відкрито близько 50 конференц-залів місткістю від 50 до 600 осіб, однак великих виставкових залів у місті небагато: ПВЦ "Радмір Експохол", Міська Галерея, Палац Спорту. Проте в місті безліч виставкових залів меншої місткості. [7]. Також функціонують кілька компаній, що займаються наданням меблів та обладнання для проведення конференцій і переговорів, найбільш відомі з них ТОВ "Бронт ЛТД" і Ivanuch [8].

Через необхідність ефективно використовувати свій час ділові люди особливу увагу приділяють розвиненості Інтернет-технологій у місті проведення заходу. В Україні, наприклад, діє електронна система для планування та організації заходів, що надає учасникам і доповідачам онлайн-системи можливості для пошуку і призначення ділових зустрічей через мобільні пристрої та ноутбуки. Система займається пошуком учасників, призначенням зустрічей та оцінкою виступів. Таким чином, значно скорочується час, що витрачається на приготування до конференції, а під час її проведення значно полегшується доступ учасників до інформації [9].

Широко використовується в діловому туризмі мобільний путівник, що дозволяє знайти необхідний туристу готель, ресторан тощо. Довідник містить інформацію про такі країни, як Україна, Росія, Таїланд, Туреччина, Італія, Франція, Чехія, Іспанія, Вірменія, Великобританія, Польща. Використання такого путівника полегшує і прискорює туристам доступ до будь-якої необхідної інформації про країну під час подорожі.

Необхідно зазначити, що для розвитку ділового туризму велике значення має наявність гольф-клубів, що відповідають міжнародним стандартам. В Україні їх відкрито чотири: в Луганській області, Одесі, Києві та Харкові. Ще один клуб будується в Донецьку. У процесі досліджень Національної асоціації гольфу в США з'ясувалося, що гравці в гольф часто продовжують ділові поїздки та залишаються в дестинації на більш довгий термін, щоб встигнути пограти в гольф, або ж здійснюють додаткові поїздки з тією ж метою [10].

Також варто враховувати тенденцію збільшення кількості ділових туристів, що подорожують разом із сім'ями. Цей факт веде до необхідності появи в бізнес-готелях послуг няні, ігрових кімнат, спортивних майданів. Наприклад, The Athenaeum Hotel у Лондоні пропонує "Мері Поппінс кекедж", до якого входять послуги няні, яка відвідує місцеві визначні пам'ятки разом з дітьми, поки батьки займаються діловими справами. В Європі та Америці існують також самостійні компанії, що займаються наданням послуг няні для постояльців готелів. В Україні такі послуги поки що не набули широкої популярності.

Основні зміни, що відбуваються зараз в інфраструктурі Харкова та сфері надання послуг туристам, націлені на проведення Євро-2012. До Харкова приїде за попередніми оцінками близько 511 тис. туристів, уболівальників, а також осіб, які супроводжують команди і представників УЄФА, що

є потенційними носіями реклами міста. Необхідно продемонструвати максимум можливостей Харкова не тільки у сфері гостинності, а й у сфері ділового спілкування, і створити образ Харкова як міста, що ідеально підходить для проведення конгресів, виставок, конференцій та тимблдингових заходів за відносно невисокою ціною на подібні послуги.

Таким чином, Харків має всі передумови для того, щоб стати центром ділового туризму. Більш того, на даний момент це найбільш перспективний вид туризму для розвитку в Харкові. Однак не всі необхідні для цього фактори достатньо розвинені, тобто Харківська муніципальна влада у співпраці з приватними інвесторами повинна приділити максимум уваги подальшому розвитку інфраструктури і залученню ділової спільноти до Харкова.

Наук. керівн. Лола Ю. Ю.

Література: 1. Центр міжнародних перевозок та туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cmpt.com.ua/>. 2. International Trade Centre, report "Business tourism: Niches for Developing countries". – 2010. 3. UNWTO, World Tourism Barometer. – January, 2011. 4. Харьков-онлайн [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kharkov-online.com/>. 5. Premier-Expo [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.pe.com.ua>. 6. Арендофф [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://arendoff.com.ua>. 7. Авиаккомпания Бизнес-Авиация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vip-aero.com.ua>. 8. ВТА Ukraine [Electronic resource]. – Access mode : <http://mice.com.ua>. 9. Tourism New South Wales [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.visitnsw.com>. 10. Организация Объединенных Наций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://un.org/ru/>.